

Keith Strohm

DESAŤ

najväčších klamstiev nepriateľa

a návod,
ako ich premôcť

Desať
najväčších
klamstiev
nepriateľa

Keith Strohm

10 Desať

najväčších
klamstiev
nepriateľa

a návod,
ako ich premôcť

© Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2020

© Keith Strohm 2018

Preklad © Lukáš Vaník, 2019

Published by The Word Among Us Press

7115 Guilford Drive, Suite 100

Frederick, Maryland 21704

Imprimi potest:

P. Václav Hypius, CSsR, provinciál,

č. j. 48/2020 zo dňa 3. 4. 2020

ISBN 978-80-8193-028-7

Pod'akovanie

Na stvorenie knihy treba oveľa viac než len autorove slová. Vydávanie kníh je tímový šport a ja som obklopený úžasným tímom. Sú v ňom aj takí ľudia, ktorých som v živote nestretol; no ani to ich neodradilo od toho, aby vložili svoju vášeň, kreativitu a technické zručnosti do uskutočnenia tohto projektu. Táto kniha by nevznikla bez prozreteľnostného zásahu Ducha Svätého, modlitby a rozlišovania tímu vydavateľstva The Word Among Us a najmä iniciatívy hlavnej editorky Beth McNamara. Tak ako každý iný vzťah, aj spolupráca medzi autorom a vydavateľským kolektívom si vyžaduje pevné odhodlanie, namáhavú prácu, vzájomnú úctu, ochotu robiť ústupky a nepočetne veľa ďalších spoločných krokov. Väčšinou to išlo dobre; niekedy nie. No občas sa – tajomným pôsobením Božej prozreteľnosti a ľudskej vnímavosti – premieňala na naozaj vzácne a opravdivé partnerstvo.

Táto kniha je dôkazom ozajstnej partnerskej spolupráce.

Preto by som chcel využiť túto príležitosť na to, aby som sa zo srdca poďakoval celému tímu vydavateľstva The Word Among Us – zvlášť jeho riaditeľovi Jeffovi Smithovi, hlavnej editorke Beth McNamarovej, Cindy Cavarovej, mojej neveriteľne talentovanej editorke, a všetkým ľuďom

z rôznych oddelení – marketingu, predaja, logistiky aj administratívy. Úsilie, ktoré ste vynaložili na túto knihu, ma vedie k pokore a zároveň nesmierne povzbudzuje. Plody, ktorým dá Pán skrze ňu vzrásť, budú rovnakým dielom výsledkom tak vašej, ako aj mojej práce. A teším sa i na to, čo Pán vykoná s týmto partnerstvom v budúcnosti.

Bol by som nedbanlivý, keby som nevenoval pár chvíľ aj poďakovaniu Kristin Birdovej, riaditeľke organizácie *Burning Heart Disciples*, ktorá je tiež mojou blízkou priateľkou, kolegyňou a spolupracovníčkou. Pár týždňov po podpísaní zmluvy ohľadne knihy sme spolu s Kristin viedli jedny farské misie, sústrediac sa práve na lži nepriateľa. Jej hlboké poznanie a schopnosť komunikovať lásku Otca boli dôležitými nástrojmi, ktoré formovali aj môj prístup k tomuto projektu.

Ako zvyčajne by som sa chcel poďakovať aj svojej partii spolupracovníkov, zvlášť otcovi Mattovi Bozovskemu za jeho teologické postrehy. Bobbymu Vidalovi za to, že sa so mnou podelil o svoje vedomosti o svätých a dal mi tiež nahliadnúť do svojho osobného priateľstva s nimi. Rachel Espinozovej za to, že mi na základe svojich pastoračných skúseností dala fundovanú spätnú väzbu na môj rukopis. Napokon chcem vyjadriť vďaka môjmu kolegovi, mentorovi a priateľovi, otcovi Jeffreymu Grobovi z Chicagskej arcidiecézy. Za akékoľvek chyby v texte môžem výhradne ja. Rád by som tiež spomenul otca Freda Paseka, ktorého vianočná homília o tom, že sa máme nechať zabaliť a zavinúť, ovplyvnila metaforu, ktorú som používal v tejto knihe.

Napokon musím povedať, že knihu by som nenapísal bez lásky, podpory i obety mojej múdrej a tpezlivej manželky Debbie a úžasnej dcéry Sieny. Obe ste pre mňa pokladom!

*Kristin Birdovej, Julianne Stanzovej
a sestře Márii Kolbe Zamoraovej
- trom úžasným spolupracovničkami a sestrám v Kristovi,
ktoré ma podnietili k tomu,
aby som bol lepším kazateľom, diakonom a učeníkom.*

Nijaká zbraň, kovaná na teba, sa nepodarí
a každý jazyk, čo sa proti tebe
zdvihne na súde, usvedčíš.
To je údel sluhov Pánových
a ich spravodlivosť u mňa - hovorí Pán.

- *Izaiáš 54, 17*

Úvod

„Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“

Jn 8, 32

Raz som počul príbeh, ktorý mi pomohol pochopiť vzťah medzi lžou a pravdou. Znel asi takto.

Bratia-dvojčatá – jeden sa volal Pravda a druhý Lož – stáli v jednej krajine pri rieke. Lož povedal, že on dokáže preplávať riekou rýchlejšie ako Pravda, a vyzval ho, aby si dali preteky, v ktorých by mu to dokázal. Museli si vyzliecť všetko oblečenie. Lož potom povedal, aby skočili do vody, preplávali na druhý breh a potom sa vrátili naspäť. Pravda súhlasil, no keď Lož zakričal: „Pripraviť sa, pozor, štart,“ Pravda skočil do vody, no Lož nie. Keď bol Pravda už uprostred rieky, Lož si obliekol jeho šaty a vydal sa do mesta, kde sa predvádzal v odeve svojho brata. Keď sa brat Pravda vynoril na breh, našiel tam odev svojho brata, no odmietol sa obliecť ako Lož. Namiesto toho sa vydal do mesta nahý. Ľudia na

neho civeli a pohoršovali sa pri pohľade na neho, hoci on im vysvetľoval svoju situáciu a hovoril im, že to on je v skutočnosti Pravda. No ľudia sa pri ňom necítili dobre, a tak sa mu vysmievali a vyhýbali sa mu. Neverili, že on je skutočne Pravda. Ľudia verili jeho bratovi, pretože vyzeral taký dobrý, bol vhodne oblečený a bolo ľahšie prijať ho. A od toho dňa až podnes uveria ľudia skôr ľži ako obnaženej pravde.

Ľži majú mimoriadnu schopnosť pútať našu pozornosť. Moc ľží sme zakúsili všetci: či už niekto klamal o nejakej situácii nám alebo niekto klamal, keď o nás rozprával niekomu druhému, alebo sme – možno aj s dobrými úmyslami – klamali sami sebe. Klamstvá dokážu ovplyvniť to, ako vnímame druhých a ako na nich reagujeme, ako interpretujeme svet okolo seba a ako chápeme svoju vlastnú identitu.

Práve preto patria klamstvá medzi základné nástroje diabla. Dokonca aj vtedy, keď je lož škaredá, máme sklon prijať ju ochotnejšie než pravdu – zvlášť, keď sa týka našej identity.

Kiežby som na to prišiel skôr. Sám som bol viac než polovicu svojho života spútaný a ovplyvnený ľžami. „Vedel som“, že som zranený a pokazený, že je vo mne čosi také, čo Boh nemôže milovať. Vo svojej hlave som chápal, že Boh ma stvoril a istým spôsobom ma miluje. No tieto ľži, ktoré ma zvierali, boli také silné, že som nedokázal žiť pravdu o svojej identite milovaného Božieho syna.

Počas posledných dvadsiatich rokov som sa v rámci svojej služby v katolíckom svete často stretal s rovnakým vnímaním seba samých aj u druhých – stretal som

pokrstených ľudí, ktorí nežili v slobode, pokoji, radości a v plnosti svojej identity Božích synov a dcér a zápasili pritom s veľmi reálnou zviazanosťou, ovplyvňujúcou celý ich život. Príliš mnohým z nás sa Boh javí ako odmeraná, nedostupná postava. Bojujeme stále dookola s rovnakými hriechmi a náš pocit viny sa prehľbuje a mení na prežívanie hanby, ktorej sa nedokážeme striasť. Možno sme si istí tým, že Boh je milujúci Otec, no nie sme si až takí istí tým, čo si o nás tento Otec myslí. Alebo sa možno domnievame, že tento Otec je všelijaký, len nie láskavý – vznešený, všemohúci, vševediaci, Sudca všetkých? To určite áno. Ale *nežný? Intímny?* V žiadnom prípade.

Dokonca aj tí z nás, ktorí už v Ježišovi Kristovi prežívame určitú mieru slobody, máme vo svojom živote miesta, ktoré tvrdošijne odolávajú zvrchovanej milosti a láske Otca, oblasti, ktoré sa ešte nepodvolili milosti a odpusteniu ponúkaného Synom, a to bez ohľadu na to, aké sú nám sviatosti blízke.

Ako je to možné?

Ak v nás skúsenosť krstu vykonáva čosi skutočné a zmysluplné – v čo aj veríme –, ak sviatostný život Cirkvi má naozaj moc zmeniť nás, čo presne spôsobuje? Prečo sú toľké Božie deti v tomto padlom svete spútané strachom, zraneniami, slabosťou, hanbou i neistými a často traumatickými okolnosťami života? Keď sa človek pozrie na danú situáciu z tohto uhla, môže sa ocitnúť v pokušení uveriť, že spútanosť, zápas a neprítomnosť prelomových okamihov v duchovnom živote je jednoducho normálna vec – a že to tak možno je aj zámerne. Inými slovami, ľahko môžeme na základe toho dospieť k záveru, že pre kresťanov je život úmyselne naplánovaný ako akési celoživotné pôstne

obdobie a že to najlepšie, v čo môžeme dúfať, je pretrpieť ho s odhodlanou húževnatosťou, ktorá bude dosť veľká na to, aby nás pretlačila do očistca.

Prostredníctvom tejto knihy uvidíme, ako nás satanove lži ovplyvňujú mnohými spôsobmi. No Otec na lži nepriateľa vyriekol jedinú odpoveď: Slovo, ktoré prijalo našu prirodzenosť a stalo sa vtelenou pravdou. Jadrom evanjelizačného poslania Cirkvi a jej služby zmierenia a uzdravenia je ohlasovanie a zjavovanie tejto pravdy v živote tých, s ktorými sa stretá. Skutočná a opravdivá sloboda je darom, ktorý každému človekovi dáva Otec v Ježišovi skrze moc Ducha Svätého. Nie je privilegiom len pre tých mimoriadne omilostených alebo šťastnejších spomedzi nás. Nepriateľove lži nás zväzujú a oslepujú voči tomu, kým naozaj sme v Kristovi, no nikdy nemôžu pre-môcť Otcovu lásku zjavenú v Ježišovi. Veď práve táto láska nás „vytrhla z moci tmy a preniesla do kráľovstva jeho milovaného Syna, v ktorom máme vykúpenie, odpustenie hriechov“ (porov. *Kol 1, 13 – 14*).

Preto keď Beth McNamarová, hlavná editorka vydavateľstva The Word Among Us, prišla na farské misie, ktoré som dával, a neskôr mi navrhla, aby som to spísal, súhlasil som. Pomáhať druhým stretnúť Krista znamená tiež spre-vádzať ich na ceste mŕtvym poľom lží, ktoré rozložil satan. Pán poslal aj do môjho života ľudí, ktorí kráčali so mnou po ceste slobody, a ja som potom v tejto oblasti dlhé roky pomáhal ďalším. Táto kniha je po mnohých stránkach akousi písomnou správou z bojového poľa. Hovorí o tom, čo som videl a prežil – o taktikách nepriateľa aj o neochvejnej moci Otcovej lásky, ktorá dokáže zlomiť každú reťaz, spútavajúcu jeho deti.

Preto sa pri čítaní držte nádeje. Z nepriateľových lží sa dá vyslobodiť. Existuje východisko. Existuje cesta, ktorá vedie k pravému pokoji, k radosti, uzdraveniu a plnosti; cesta k slobode a oslobodeniu od hanby, hnevu, strachu a závislosti. Tá cesta má meno a tým menom je Ježiš. On je tou Cestou. Ja sa modlím len za to, aby vám toto dielo pomohlo sprostredkovať stretnutie s tým, ktorý je Pravda, a aby pri tomto stretnutí vo vašom živote začalo vládnuť Božie kráľovstvo so všetkou jeho premieňajúcou mocou.

Prvá kapitola

Diabol je klamár

„On bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde,
lebo v ňom pravdy niet.“

Jn 8, 44

Diabol je klamár.

A teraz si tú vetu prečítaj znova. Tentokrát si však všimni to krátke slovo, ktoré je kurzívou. Diabol klamstvá nielen hovorí. Nie je len šíriteľom nejakých falošných správ či niekým, kto sa vyhýba hovoreniu pravdy preto, aby seba (alebo druhých) ušetril nejakého trápenia alebo protivenstva. On neklame len preto, že je to akási súčasť jeho veľkej stratégie zla.

Diabol klame preto, lebo vo svojej rebélii voči Bohu si skazil svoju prirodzenosť. Absolútne odmietol toho, ktorý je Pravda. Preto v ňom pravdy niet. V istom zmysle môžeme povedať, že jeho vlastnou identitou – jeho prirodzenosťou – je teraz lož a táto prirodzenosť sa stavia proti Bohu. Náš súčasný nepriateľ pohŕda Bohom, Božími vecami a najmä jeho deťmi. Rozhodol sa snovať proti nám plány a svojimi

činmi sa stavať proti nám, pričom najväčšmi túži po tom, aby sme – zmätení jeho falošným svedectvom – odmietli Otčovo pozvanie k náprave, obnove, slobode a novému životu.

Ježiš, ktorý poznal nepriateľovo dielo v dejinách ľudstva, nazýva diabla otcom lži (pozri *Jn* 8, 44). Toto meno dostal na základe prvej lži v celom stvorení, ktorú povedal Eve v rajskej záhrade. Aj preto ho Ježiš nazýva „vrahom od počiatku“. Pre túto lož totiž naši prarodičia nechali vo svojich srdciach odumrieť nádej vo svojho Stvoriteľa a uprednostnili seba pred Bohom (pozri *KKC* 397). Tak do sveta vstúpili a v ľudských dejinách začali vládnuť hriech, utrpenie a smrť. A hoci Ježiš satana porazil svojím utrpením, smrťou, zmŕtvychvstaním a nanebovstúpením, Zlý stále spriada svoju sieť lží a dúfa, že pred konečným zjavením Božieho kráľovstva, ku ktorému dôjde pri Ježišovom návrate, k sebe strhne čo najviac ľudí.

Bojisko

Apoštol Pavol sa snažil šíriť povedomie o tomto boji medzi satanom a Božími deťmi a usiloval sa veriacich vyzbrojiť potrebnými zbraňami. V *Liste Efezanom* napísal: „Nečaká nás zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach“ (6, 12). Pavol chápal, že pri svojom úsilí o svätosť sa dostávame do stretu nielen s prirodzeným (ne)poriadkom – pokušeniami, prekážkami a zraneniami, ktoré sú dôsledkom toho, že žijeme v nedokonalom a padlom svete –, ale aj so zlom pochádzajúcim z nadprirodzeného sveta. Kniežatstvá a mocnosti, ktoré sa spomínajú v tomto úryvku, označujú

hierarchiu padlých anjelov. Pavol vedel, že hoci Ježiš zvíťazil nad satanom a jeho kráľovstvom, sily tohto kráľovstva sa ešte stále stavajú proti každému veriacemu i proti spoločenstvu veriacich ako celku a pritom dúfajú, že Ježišovmu víťazstvu zabránia prejaviť sa v našom živote.

Keďže sa teda nachádzame uprostred boja, je v našom najlepšom záujme poznať bojisko. Z taktického hľadiska môže byť poznanie geografie miestnej krajiny v boji veľkou výhodou. A Písmo hovorí, že boj s týmto nepriateľom a jeho lžami sa z veľkej časti odohráva v našom srdci.

My dnes, v 21. storočí, slovom „srdce“ označujeme často len oblasť pocitov a emócií. No boj, v ktorom sa nachádzame, nie je v prvom rade o našich pocitoch alebo emocionálne nabitých názoroch. Siahá oveľa hlbšie. Vo Svätom písme sa slovom „srdce“ označuje jadro ľudskej osoby. My vidíme len povrch, vonkajšok, no „Pán vidí do srdca“ (*1 Sam 16, 7*). V tomto ponímaní je srdce miestom najhlbšieho uvažovania, chápania a morálneho rozhodovania.

Je ešte aj iné bojisko – myseľ. Písmo pritom na mnohých miestach používa termíny „srdce“ a „myseľ“ ako synonymá (vyhranili sa až po tom, čo sa u kresťanov prehĺbilo chápanie zjavenia). V súčasnom ponímaní sa však myseľ vníma len ako miesto myslenia, logického zdôvodňovania alebo poznania. No boj so satanom nie je len o nadobúdanie správnych vedomostí alebo o uvažovaní o správnom učení či o viere v správne dogmy. Je o chápaní toho, kto je Boh, kým je pre nás a kto sme my v ňom. V tomto smere sa teda slovo „myseľ“ používa v podobnom zmysle ako slovo „srdce“. Pre naše zámery bude najlepšie, ak budeme srdce (a myseľ) považovať za tú časť ľudského vnútra, ktorá formuje to, ako premýšľame, hovoríme, konáme, čo cítime či prežívame.

V tomto kontexte je pre nás bojiskom srdce. Z tohto miesta sa vynárajú naše myšlienky, rozhodnutia, názory i skutky. O tom, aké je srdce dôležité, hovorí aj sám Ježiš. Keď zákonníkov a farizejov pokarhal za ich sklon uprednostňovať požiadavky Zákona a tradície pred trpiacimi, obrátil sa k svojim učeníkom a povedal im:

„Nerozumiete, že človeka nemôže poškvrniť nič, čo vchádza doň zvonka, veď to nevchádza do jeho srdca, ale do brucha a vychádza do stoky?... A pokračoval: ‚Čo z človeka vychádza, to poškvrňuje človeka. Lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, zlomyseľnosť, klamstvo, necudnosť, závisť, rúhanie, pýcha, hlúposť. Všetky tieto zlá vychádzajú znútra a poškvrňujú človeka“ (Mk 7, 18 – 23).

Ak sa nepriateľovi podarí podvieť naše srdce, ak ho dokáže spútať všelijakými druhmi hanby, sebanenávisti a odsúdenia, ak sa mu podarí zdeformovať naše vnímanie toho, kto je Boh a kto sme my, potom bude preňho ľahšie priviesť nás k prinášaniu skazeného ovocia kráľovstva temnoty. Inými slovami, staneme sa náchylnejšími na hriech a skôr odmietneme Božie milosrdenstvo.

Počas svojej služby som bol svedkom tohto procesu mnohokrát; najjasnejšie som ho však videl na istom mužovi, s ktorým som sa pravidelne modlil. Tento muž – budem ho volať Jack – dlhé roky bojoval so závislosťou od pornografie. Stále znova a znova pristupoval k sviatosti zmierenia a hoci vždy dostal rozhrášenie a na rozumovej úrovni vedel, že mu Boh odpustil, predsa bol „vo svojom

srdci“ presvedčený, že Boh ho v skutočnosti nemiluje a že mu neodpustil, pretože je taký „zlý“. V dôsledku tohto presvedčenia, ktoré sa zakladalo na lži o tom, kým je, prestal napokon úplne chodiť na spoveď. Až keď osobne prežil, že ho Ježiš miluje, a zakúsil uzdravenie v oblasti vnímania seba samého, vrátil sa k sviatostiam a – s pomocou Božej milosti – zakúsil aj oslobodenie od svojej závislosti.

Nepriateľove taktiky

Keď nám Boh pri stvorení dával slobodnú vôľu, dával nám ju s túžbou, aby sme si skrze ňu slobodne vyvolili jeho. Diabol je síce majstrovský stratég, no nedokáže svojou mocou eliminovať slobodu rozhodovania, ktorú sme dostali od svojho Stvoriteľa. Preto satan radšej pracuje v tieňoch, našepkáva klamstvá, vstępuje pochybnosti a obviňuje nás vo chvíli, keď sme najzraniteľnejší. Samozrejme, lži nie sú jediné zbrane v jeho arzenáli, no patria medzi tie najúčinnéjšie.

Ľudská bytosť je úžasné stvorenie. Boh nám dal rozum, vôľu, emócie, pamäť a predstavivosť. Tieto dary nám umožňujú poučiť sa z našich skúseností, chápať svet okolo nás a náležite naň reagovať. Dennodenne spracúvame prežívané udalosti, filtrujeme ich cez množstvo úsudkov, ku ktorým sme dospeli na základe minulých skúseností. Toto spracúvanie pritom značne ovplyvňuje naše zmýšľanie o sebe samých, o Bohu a o svete okolo nás.

Náš nepriateľ chce docieľiť, aby sme dospeli k chybným úsudkom, a tak do nás vstępuje jednu lož za druhou, dúfajúc, že niektorým týmto lžiam začneme veriť a prijmeme

ich do svojho vnútra. Je trpezlivý a prežívaný a rád pritom využíva zranenia, ktoré sme utrpeli v dôsledku toho, že žijeme v padlom svete. Napríklad človek, ktorý prežije sériu rozchodov, si môže začať myslieť, že nie je hoden lásky a že ho nikto nemôže mať rád. Nepriateľ využíva toto zranenie a pôsobí na tohto človeka prostredníctvom spomienok na jeho minulé rozchody – a robí to až dovtedy, kým daný človek celkom neuverí, že ho naozaj nikto nemôže mať rád.

Takisto sa nám môže stať, že so ľžou „začneme súhlasiť“, aby sme sa ochránili pred bolesťou a ďalším utrpením. Inými slovami, prijmemo nejakú lož do svojho vnútra a začneme veriť, že v istom zmysle o nás naozaj platí. Napríklad človek, ktorý vyrastal v rozvrátenej rodine, v ktorej sa často stretal s posudzovaním, manipuláciou a týraním, môže uveriť, že nepotrebuje lásku. V dôsledku takejto ľži si môže potom dať akýsi „vnútorný sľub“, že už nikdy nikomu neotvorí svoje srdce. Takéto vnútorné sľuby ho môžu veľmi silno chrániť – no zároveň môžu jeho srdcu s rovnakou silou brániť stretnúť sa s láskou Boha Otca.

Ja som takýto sľub urobil krátko po dovŕšení dospelosti. Medzi šestnástym a devätnástym rokom som prežil viacero bolestivých odmietnutí v oblasti vzťahov, vďaka ktorým som sa vnútorne rozhodol, že už nikdy nedovôlim, aby ma niekto takto zranil. Tento sľub vytvoril akýsi múr okolo mojich emócií. Zakrátko som si uvedomil, že ľudí, zvlášť ženy, využívam a manipulujem tak, aby som mohol prežívať to, čo som chcel, no bez toho, aby som sa zo svojej strany nejako otvoril alebo stal zraniteľným. Oľutovať a odvolať tento sľub som dokázal až po tom, čo som sa odovzdal Ježišovi a vytvoril si s ním hlbší vzťah.